Visu zemju proletārieši, savienojieties!

ĻEŅINA KAROGS

Izdak kopš 1950. gada 29. marta
Maksā 3 kap.

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

Nr. 89 (5938)
CETURTDIEN,
1989. gada 27. jūlijā

Druvas dzeltē, druvas san

Lietuvas mitejušās, atkal spoži spīd saule, ir normāli silts — ap plus 25 grādi dienā. Iestājies īstais ražas novākšanas laiks. Ceļmalās, braucot no Preiļiem uz Galēniem, labības druvas sasniegušas vaska dzeltenības pakāpi, un uzpūšot vieglam vējiņam, jau klusi san.

Tādēļ, pļāvēji, pasteidzieties! Jo nevar zināt, cik ilgi tāds ideāls laiks pieturēsies. Varbūt pēc pāris dienām atkal sāks līņāt. Kurš centners jaunās ražas graudu klētīs, tas — drošībā.

Graudaugu ražu sākušas novākt visas rajona saimniecības. Normāls darba ritms ir kaimiņu — M. Gorkija un Kirova kolhozu druvās. Te jau nokopta piektā daļa sējumu.

Aizvadīto pirmdien M. Gorkija kolhozā druvās izbrauca visi 19 kombaini. Novāca agro miežu šķirni — 'Otru', kviešus. Dienas devums — 6 procenti no kopējās vacamās platības, citiem vārdiem, iekultas 300 tonnas graudu.

Bet pirmoreiz uz vāla M. Gorkija kolhoza kombainieri izgāja 18. jūlijā. Tas bija svinīgs brīdis — šī gada labības pļaujas sākums. Ražas novācējus sveica saimniecības vadība, vēlēja panākumus. Pagājušo sestdien iekūla jau 160 tonnas jaunās ražas graudu.

Tagad M. Gorkija kolhozā izvērsusies masveidīga labības pļauja. Aizvakar Zeimuļu plašajā rudzu laukā kombaini riņķoja kā bites. Kā pastāstīja saimniecības vadītājs Jānis Kupris, kombainieri ir jauni, spējīgi puiši, un dienas izstrādi iespējams kāpināt līdz 8 procentiem nokopto druvu. Līdzšinējā raža ir vidēji 33 centneri no hektāra. Dienas iekūlums var sasniegt 400 tonnas.

Pļāvēji, pasteidzieties!

Problēma ir šādu graudu daudzumu izžāvēt. Vajadzīgas lielas kalšu jaudas. Zeimuļos darba ierindā stājusies jauna poļu tipa kalte. Tās caurlaide — līdz 20 tonnām graudu stundā. Labības žāvēšanai izmantos visas kaltes (pat visvecākās), dažādas noliktavas.

Šis ražas gads M. Gorkija kolhozā solās būt bagāts. Labības lauki gan uz Sīļukalna, gan uz Maltas pusi viļņojas kā jūra. Tikai jāpieliek visi spēki un laikā jānovāc.

Kirova kolhozā darbs dzen darbu. Lopbarības šogad sagādāts tik daudz kā vēl nekad. Siens — 150 procentu daudzumā, skābsiens — 130 procenti. Sienu vēl gatavo no neplānotajām platībām. Pļauj saulespuķes un ieskābē. Būs labu labā skābbarība.

Bet galvenais tagad ir graudaugu ražas novākšana. Šī sezona ir grūta: trūkst degvielas un tehnikas, tā lūst. Tādēļ kolhoza priekšsēdētājs Broņislavs Laizāns ir noraizējies. Dienā vajag 1,5 tonnas degvielas, šovasar — tās nepietiekoši. Reizēm izlīdzas kaimiņi (bet parāds ir jāatdod). Baltkrievijā degviela ir, bet pretī jādod deficīts. Kulies kā gribi, bet raža ir jāvāc.

Par spīti grūtībām, Kirova kolhozā labības druvās strādā visi 16 kombaini. Nokopti pirmie 250 hektāri. Jāpļauj arī timotiņa sēklinieki. Jāplūc lini, reizē jāveic vairāki darbi. Tādēļ jābūt labai taktikai un stratēģijai, lai visu laikā iespētu. Šīs īpašības kolhoza labības vācējiem ir, un darbs sokas.

J. GURGONS

Sakarā ar gatavošanos gaidāmajam Latvijas Komunistiskās partijas CK Plēnumam lūdzam visus rajona darbaļaudis zvanīt uz partijas rajona komiteju, izmantojot atklāto telefonu 21064 darbdienās no plkst. 8.00 līdz 18.00.

Aicinām izteikt savus priekšlikumus, jautājumus, viedokļus par Latvijas KP «Neatliekamas un perspektīvas rīcības programmu», kā arī citu informāciju.

Informāciju par priekšlikumiem, jautājumiem raksturīgiem viedokļiem nosūtīsim LKP Centrālkomitejai.

Rajona partijas komiteja

Lauku celtnieks

Mūsu zemi pārsalc te masveida industrializācijas, te masveida kolektivizācijas, te masveida sabiedrības deģenerācijas, te pārbūves periodi, bet cilvēku, kurš visu mūžu godīgi strādā, tas skar vairāk vai mazāk materiāli. Pamatā jau cīnās priekšnieki par savām ambīcijām — savu ietekmi un lielāku materiālo labklājību.

Par tādu vienkāršu darbarūķi var nosaukt Preiļu starpsaimniecību celtniecības organizācijas mehāniskā un autotransporta iecirkņa autovadītāju Alekseju Kuzminu (attēlā). Pie automašīnas stūres aizvadīti divdesmit deviņi ražena darba gadi. Darbs, kā jau uz pašizkrāvēja, — reizēm vienmuļš, reizēm interesants. Jābrauc uz visiem rajonā izvietotajiem celtniecības objektiem.

A. Kuzminu ciena kolektīvā, arī kolektīva rūpes ir viņa rūpes. Viņš sevi pamatoti pieskaita pie lauku celtniekiem un lepojas ar to.

Viņš darbojas organizācijas arodkomitejā, darba kolektīva padomē, apbalvots ar medaļu «Darba veterāns», ar nozīmīti «Republikāniskās ražošanas apvienības «Lauku celtnieks» veterāns», viņa ģīmetne ievietota apvienības Goda plāksnē.

Vēl var tikai piebilst, ka pašlaik A. Kuzmins atrodas atvaļinājumā, un, zinot viņa aizraušanos, viņu ar makšķeri rokās droši var meklēt pie kāda no ezeriem.

J. SILICKA foto

RAŽOŠANAS PIRMRINDNIEKI, KURU PORTRETI PAR 1989. GADA I PUSGADA DARBA REZULTĀTIEM IEVIETOTI RAJONA GODA PLĀKSNĒ

Jāzeps Brakovskis — kolhoza «Rožupe» priekšsēdetājs,
Inta Vaivode — M. Gorkija kolhoza komjaunatnes pirmorganizācijas sekretāre,
Aina Vasiļjeva — Līvānu būvmaterialu un konstrukciju kombināta ķieģeļu ceha strādniece,
Verners Veide — republikāniskā projektēšanas un māju būves tresta pārvaldnieks,
Antoņina Jermaļonoka — republikāniskā projektēšanas un māju buves tresta arodbiedrības komitejas vecākā grāmatvede,
Faina Žukova — sovhoza «Aglona» 4. kompleksās brigādes brigadiere,
Anna Zalāne — kolhoza «Sarkana ausma» cūku fermas brigadiere,
Gaida Ivanova — Preiļu 1. vidusskolas skolotāja,
Fjodors Ivanovs — 24. Preiļu ceļu remonta un būvniecības pārvaldes traktorists,
Jadviga Kļavinska — K. Marksa kolhoza partijas pirmorganizācijas sekretāre,
Broņislavs Kokins — Preiļu sakaru mezgla Rušonas līniju un tehniskā iecirkņa priekšnieks,
Pēteris Kuzminovs — kolhoza «Vārkava» mehanizators,
Veneranda Marcinkeviča — M. Gorkija kolhoza lopkope,
Stepans Ņesteronoks — rajona «Lauktehnikas» pārvaldnieks,
Lidija Pastare — Priekuļu feldšeru un vecmāšu punkta vadītāja,
Aina Skrūzmane — Līvānu patērētāju biedrības 33. veikala vadītāja,
Aivars Smelcers — Turku ciema padomes izpildkomitejas priekšsēdetājs,
Arsenijs Stepanovs — Preiļu starpsaimniecību celtniecības organizāciju gāzes un elektrometinātājs,
Jāzeps Sondors — sovhoza «Rušona» gatera vadītājs,
Andrejs Sopulis — Līvānu pilsetas kultūras nama direktors,
Marija Tumašova — Raiņa kolhoza lopkopeja,
Ivans Finogejevs — dzīvokļu un komunālas saimniecības kalejs,
Tatjana Šuba — kara un darba veterāne,
Konstantīna Erte — rajona informācijas nodaļas priekšnieka vietniece.

Latvijas Komunistiskās partijas CK Plēnumu gaidot

Stratēģiju un taktiku — reālistisku

Par Latvijas Komunistiskās partijas vienotības un komunistu disciplīnas celšanas problēmām, par ko jau ziņojām prese, iepazīstinām lasītājus ar ražošanas apvienības «Komutators» komunistu domām, kuras apkopojusi partijas komiteja.

Partijas biedru nostāja apspriežamajos jautājumos ir atšķirīga, dažbrīd pat diametrāli pretēja. Jā, tagad «vienprātības» laiks pagājis...

— Jūsu priekšlikumi par to, kas darāms, lai palielinātu CK atbildību un vadošo lomu sabiedrībā notiekošajos procesos un aktuālo uzdevumu risināšanā?

— Nepieņemt nevienu partijas CK, pilsetas komitejas un rajona komitejas lēmumu bez tā apspriešanas ar komunistiem un ar tautu. «Nē» — kabinetu lēmumiem, visiem partijas vadošo orgānu komunistiem jābūt uzskaitē zemākajās — rūpnīcu, lauksaimniecības uzņēmumu, iestāžu vai organizāciju — partijas organizācijās. Sistematiski jāsniedz pārskati darba kolektīvos, konstruktīvi, populāri un saprotami jāizskaidro visas politiskās situācijas pārmaiņas un sabiedrībā notiekošie procesi, jāatbild uz visiem partijas organizāciju piebrasījumiem, principiāli un konsekventi jācinās par pieņemto lēmumu izpildi, jāievēro partijas programma un statuti. PSKP statūtos jāparedz, ka partija savu vadošo lomu sabiedrībā panāk tikai demokrātiskā ceļā, atteikdamās no varas monopola. Nedrīkst pieļaut frakcionārismu.

— Vai jūs uzskatāt, ka PSKP Statūtos būtu izdarāmi grozījumi? Jūsu priekšlikumi par statūtu grozījumiem.

— PSKP Statūtiem jāmainās līdz ar sabiedriski politiskas situācijas mainīšanos. Jāsamazina partijas biedra naudu procents (partijas aparāts taču tiek samazināts), līdz 30 procentiem biedra naudu summas jāatstāj partijas pirmorganizāciju vajadzībām. Jālikvidē partijas pirmorganizāciju (cehu organizāciju) sekretāru atkarība no administrācijas. Partijas CK, pilsetu komiteju, rajonu komiteju un partijas komiteju sekretāru velēšanām jānotiek tiešas aizklātas balsošanas ceļa, tajās jāparedz alternatīvas kandidatūras. Visbeidzot, jāizdara tie grozījumi, kuri tika ierosināti PSKP XXVII kongresam un par kuru likteni vēl nekas nav zināms.

— Jūsu attieksme pret demokrātiskā centrālisma principu? Kas būtu jādara, lai šis princips tiktu ievērots?

— Jāpavājina «centrālisma» un jāpastiprina «demokratisma» darbība.

Princips jāsaglabā un jāievēro, citādi nav iespējams garantēt partijas iekšējo disciplīnu, citādi partija pārvērtīsies par diskusiju klubu.

Cik daudz ārkārtīgi vērtīgu iniciatīvu un ideju noslāpejis šis princips, kas prasa mazākuma pakļaušanos vairākumam! Patlaban tas kļuvis par instrumentu, ko izmanto aparāts, lai tautas vārdā izdabūtu cauri savu viedokli. Šis princips jānomaina ar vairākuma un mazākuma vienošanās principu. Pakļautība no apakšas līdz augšai un nepieciešamība sniegt pārskatus no augšas līdz apakšai jāpadara likumīga ar precīzu šīs pakļautības un pārskatu sniegšanas reglamentu, lai tā būtu vadītāju tiesību un pienākumu vienotības princips, nevis iniciatīvas ierobežošanas līdzeklis.

Šis princips nav pretrunā ar sociālistisko plurālismu: līdz lēmuma pieņemšanai — plaša apspriešana, pēc lēmuma pieņemšanas — stingra izpildīšana. Princips ir pārliecināšana, nevis piespiešana.

— Jūsu viedoklis un priekšlikumi attiecībā uz PSKP biedru atbildību partijas priekšā par šķeltnieciskiem izteikumiem — publiskiem un tādiem, kas izteikti prese, pa radio un televīzijā?

2. lpp.

Medaļas veterāniem

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs ar medaļu «Darba veterāns» apbalvojis:

LĪVĀNU EKSPERIMENTĀLAJĀ BIOĶĪMISKAJĀ RŪPNĪCĀ

Pavelu Ancānu — strādnieku, Intu Baginsku — kontrolieri, Annu Bikauniecī — strādnieci, Valentīnu Bondarenko — strādnieci, Ināru Vilcāni — strādnieci, Mariju Glušakovu — strādnieci, Zoru Derepovku — mākslinieku, Ļubovu Jeremejevu — laboranti, Jāni Kalvānu — meistaru, Velgu Levāni — vecāko mikrobioloģi, Matildi Lielojuris — strādnieci, Martu Miežāni — kontrolieri, Skaidrīti Nihnedoviču — grāmatvedi, Vesmu Panovu — pavāri, Maiju Pūdžu — grāmatvedi, Antoņinu Reiniku — strādnieci, Gaļinu Serovu — strādnieci, Dorosidu Sergejevu — Kaļinovu — strādnieci, Voldemāru Siliņu — strādnieku, Ilgu Skrindu — strādnieci, Martu Stikāni — grāmatvedi, Liferiju Uļjanovu — sanitāri, Natāliju Upenieci — laboranti, Elizabeti Cvetkovu — apkopēju, Glafiru Cvetkovu — laboranti, Lidiju Skagali — vecāko mikrobioloģi, Albīni Šķelti — strādnieci.

PREIĻU SAKARU MEZGLĀ

Zinaīdu Broku — pastnieci, Jāni Vārpuli — pastnieku, Annu Vasiļjevu — pastnieci, Mariju Vilkāju — pastnieci, Janīnu Vucāni — pastnieci, Broņislavu Gribustī — pastnieci, Eduardu Dzeni — pastnieku, Teklu Klindžāni — pastnieci, Helēnu Kotāni — pastnieci, Mariju Krasovsku — pastnieci, Virģīniju Lukaševiču — pastnieci, Ēriku Norkārkli — operatori, Antoņinu Oļesovu — pastnieci, Antoņinu Pastari — pastnieci, Emīliju Priekuli—Rusiņu — pastnieci, Akulīnu Prokofjevu — pastnieci, Annu Sovāni — nodaļas priekšnieci, Ļubovu Sparāni — telegrāfisti, Antoņinu Strodi — operatori, Paulīni Upenieci — pastnieci, Zinaīdu Upeslāci — pastnieci, Teklu Utināni — pastnieci.

RAJONA CENTRĀLAJĀ SLIMNĪCĀ

Annu Vaivodi — sanitāri, Mariju Vanagu — medmāsu, Liliju Griguli — medmāsu, Jekaterinu Matvejevu — vecāko medmāsu, Moniku Serdanti — sanitāri, Eleonoru Streiku — sanitāri.

LĪVĀNU SLIMNĪCĀ

Jāni Pastoru — automašīnas vadītāju, Annu Skrebeli — sanitāri.

REPUBLIKĀNISKAJĀ PROJEKTĒŠANAS UN MĀJU CELTNIECĪBAS TRESTA AUTOTRANSPORTA UZŅĒMUMĀ

Leonīdu Vasiļjevu — strādnieku, Juri Žagatu — kalēju, Ludmilu Krūmiņu — nodaļas priekšnieci, Fjodoru Mihailovu — automašīnas vadītāju, Stepanu Pavlovu — strādnieku, Skaidrīti Salkovsku — strādnieci, Elvīru Ševcovu — feldšeri.

LĪVĀNU PĀRVIETOJAMAJĀ MEHANIZĒTAJĀ KOLONNĀ

Viktoru Aleksejevu — strādnieku, Valēriju Abžinovu — automobiļa vadītāju, Jefimu Dubovski — montētāju, Broņislavu Sondoru — strādnieku, Ludmilu Terehovu — strādnieci.

RĪGAS KAZOKĀDU FABRIKAS «ELEKTRA» LĪVĀNU FILIĀLĒ

Valentīnu Svirksti — meistari.

„Ģimenes enciklopēdija"

Nu jau ilgāku laiku varam pārlapot «Ģimenes enciklopēdijas» 1. sējumu. Šis apjomīgais izdevums ir sengaidīts un interesants, bet daudzi mūsu parakstītāji to nevēlas ieņādāties. Neticami, bet reāla situācija ir tāda, kas liek padomāt, kur tad pazuduši tie daudzie šī izdevuma gribētāji, kas pirms diviem gadiem stāvēja rindā, lai varētu parakstīties.

Pirmajā sējumā ir aplūkotas ģimenes dzīves norises plašā skatījumā — sākot ar laulības partnera izvēli, laulības noslēgšanas motīviem un beidzot ar bērnu audzināšanas, jauno ģimeņu nodalīšanās un paaudžu attiecību problēmām. Sevišķi uzsvērta dažādu personības īpašību ietekme uz ģimenes dzīvi. Ikvienas ģimenes ikdiena mijas ar svētkiem, ietverot tajos arī tradīcijas, kas tiek pārmantotas no paaudzes uz paaudzi. Ģimenes enciklopēdijā doti padomi, kā saturīgāk atzīmēt valsts svētkus un svinamās dienas, darba un kalendāra svētkus, kā veidot pašiem savas ģimenes tradīcijas, jo tām ir īpaši liela nozīme ģimenes stiprināšanā. Pārlapojot šo izdevumu, jūs arī atradīsiet daudz vērtīgu padomu atpūtas brīžu plānošanai un izmantošanai, fizkultūrai un sportam, dažādiem rokdarbiem, pat ogošanai un sēņošanai.

Ar šīm rindām gribas atgādināt visiem tiem parakstītājiem, kas aizmirsuši par šo interesanto un nozīmīgo izdevumu, ka «Ģimenes enciklopēdijas» 1. sējumam tuvojas glabāšanas termiņa beigas.

B. LUDZEŅIKA,
grāmatu nama «Latgale» direktore

Konstantīns Bergs (attēlā) kolektivizācijas sākumā no Preiļiem pārnāca uz dzīvi laukos. Vispirms strādāja par grāmatvedi jaunizveidotajā kolhozā «Gvardejec» Znotiņu pusē, vēlāk, kolhoziem apvienojoties, šo darbu turpināja, beidzot bija revīzijas komisijas priekšēdētājs kolhozā «Nākotne».

Aizvadīts darbīgs mūžs, tagad Konstantīns Bergs ir pensijā. Viņam ar valdes lēmumu piešķirts Nopelniem bagātā kolhoznieka nosaukums.

Konstantīns Bergs ir cenīts un godāts vīrs plašā apkaimē.

J. AIZKALNA teksts,
J. SILIĶA foto

Stratēģiju un taktiku — reālistisku

1. lpp.

Janošaka «šķeltnieka» statuss un pec tam viņš jaizslēdz no partijas, bet par izteikumiem pa radio un televīzija vajag sodīt vai arī ieviest attiecīgu kontroli, lai nepieļautu šādas runas. Jādefinē termins «šķeltnieciski», nepieciešams likums par saukšanu pie atbildības par dezinformaciju un apvainojumiem.

Pašreizeja situācija šķeltnieciska ir prasība Latvijas Komunistiskajai partijai izstāties no PSKP sastāva. Ar tiem, kas to nesaprot, jāveic pacietīgs izskaidrošanas darbs, bet pārliecināti šķelšanās piekritēji jāizslēdz no partijas.

Par partijas diskreditāciju ar neglītiem darbiem un ticību, par partijas nomelnošanu jāizslēdz no tās rindām atbilstoši ļeņiniskajam principam: neviens un nekad nespēs diskreditēt komunistus, ja tikai pāši komunisti sevi nediskreditēs. Taču skaidri jaatšķir komunista sāpes par partiju un rūgta patiesība no nomelnošanas mēģinājumiem, jāatšķir ķirurga roka no miesnieka rokas.

Šķeltnieciskiem izteikumiem — publiskiem, presē, televīzijas raidījumos un radioraidījumos izskanējušiem — ar šo pašu masu informācijas līdzekļu starpniecību jādod partijisks novērtējums, jo šādos gadījumos klusēšana ļauj sakuplot nezalem, kas iesetas republikas iedzīvotāju apziņā.

Komunists šķeltnieks rupji pārkāpj PSKP statūtus, un par to viņam janes partijiska atbildība — sabiedrība par to jāinformē.

— Kā jūs uzskatāt: vai labāk un pieļaujamāk būtu atļaut brīvi izstāties no partijas tiem, kas pašreizējā politiskajā situācijā neuzskata par iespējamu izpildīt PSKP statūtu prasības un ar personisko iniciatīvu sekmēt partijas programmas realizāciju, vai arī tādus komunistus būtu nepieciešams izslēgt?

— Ir nepieciešama iespēja brīvi izstāties, bet sarežģītāka uzņemšana.

Tādiem, kas zaudējuši ticību partijai vai iestājušies tajā karjeras apsvērumu deļ, nav vietas partijā. Tādi jāizslēdz un par to jāziņo presē.

Tās ir pilsoņu tiesības: iestāties un izstāties pēc pašu vēlēšanās. Izslēgšana — ir vardarbības lietošana par pārliecību.

Vajag atļaut brīvi izstāties, bet nedrīkst to forsēt līdz konkrētas pārbūves programmas izstrādāšanai republikā. Citādi patlaban aizies daudzi no tiem, kas to nekad nedarītu, ja saskatītu citu ceļu. Jāpalīdz ieraudzīt šo ceļu, jāpanāk, lai cilvēki atkal ticētu savas partijas mērķiem.

Jārada «partijas goda biedra» statuss pensionētajiem komunistiem, kas vecuma un veselības stāvokļa dēļ nespēj aktīvi darboties savās partijas organizācijās un pašreizējā politiskajā situācijā sāk justies kā lieks balasts.

— Jūsu priekšlikumi par partijas organizāciju stratēģiju un taktiku gaidāmo Latvijas PSR tautas deputātu vēlēšanu sagatavošanas un norises posmā?

— Jāizvirza savi kandidāti, jāatbalsta tie kandidāti, kuru platforma atbilst sociālisma uzcelšanas mērķiem Padomju Savienībā. Kandidāti jāizvirza masām. Viņiem jāiet masās un jāaģitē par savu programmu.

Godīgums vēlēšanu organizēšanā, patiesība par visu, kas tiek darīts Latvijā. Latvijas Komunistiskajai partijai atkal jāņem savās rokās masu informācijas līdzekļi, jo gadījumā, ja tie paliks Latvijas Tautas frontes rokās, partija cietīs sakāvi.

Jāpanāk tiešas aizklātas vēlēšanas, jāatsakās no aparātam raksturīgā stila vēlēšanu sagatavošanā.

Partijas taktikas uzdevums pirms vēlēšanām ir neitralizēt nacionālos pārspīlējumus visu Latvijas iedzīvotāju tiesībās un iespējās. Procentuālā ziņa deputātu skaitam jāsadalās atbilstoši republikas iedzīvotāju nacionālajam sastāvam, citādi krasi pastiprināsies konfrontācija, saasināsies starpnacionālās attiecības un pilnā spēkā izpaudīsies neuzticība Centrālajai Komitejai.

Jāizstrādā sava Latvijas tautai pieņemama akūto problēmu risināšanas programma. Ar darbiem jāpierāda, ka lēmumus var īstenot, jāiegūst tautas uzticība, izraugoties tādas kandidatūras, kas iemantojušas šo uzticību, pretējā gadījumā, lai kādi būtu lozungi, tās būs vēlēšanas pēc nacionālās pazīmes.

Nedrīkst uzspiest savus kandidātus pēc anketām, bet vajag atklāt un atbalstīt, arī materiāli, konsekventus komunistus un tādus bezpartiiiskos, kas iemantojuši popularitāti un autoritāti, visdrīzākajā laikā izveidot republikas un rajonu štābus savu deputātu kandidātu atbalstīšanai.

Partijas stratēģiai un taktikai vēlēšanu laikā jābūt reālistiskai. Vēlēšanas jāuzskata par politisku cīņu starp Latvijas Komunistisko partiju, LTF un IF, kā arī LNNK. Kuras programma būs tautai tuvāka un reālistiskāka, kuras līderi būs pieejamāki un vienkāršāki, — tā uzvarēs. Kaitēt var gan pārmērīga palaušanās uz saviem spēkiem, gan, gluži pretēji, pārlieka saorganizētība priekšvēlēšanu cīņā.

LATINFORM

Ceļš uz Līvāniem

1944. gads kļuva par padomju teritorijas atbrīvošanas gadu no vācu fašistiskajiem iebrucējiem. Sarkanajai Armijai bija jāattīra no okupantiem visa Padomju zeme un jāsāk cīņas par Polijas, Čehoslovakijas un citu Eiropas valstu atbrīvošanu no fašistu jūga.

23. jūnijā pirmais uzbrukumā pārgāja 1. Baltijas frontes karaspēks, 3., 2. un 1. Baltkrievijas frontes labā flanga daļas. 24. jūnijā pārgāja uzbrukumā 1. Baltkrievijas frontes kreisā flanga un 1. Ukrainas frontes karaspēks. Sešu dienu laikā vācu aizsardzības pozīcijas no Polockas līdz Mozirai bija sagrautas. Uzbrukums noritēja strauji, un 3. jūlijā bija atbrīvota Baltkrievijas galvaspilsēta Minska. Ienaidnieka grupējums «Centrs» cieta katastrofisku zaudējumu. 1. Baltijas frontes karaspēks cīnījās Lietuvas teritorijā.

Mūsu karaspēku panākumi Baltkrievijā un Lietuvā tika izmantoti, lai pārietu uzbrukumā Ļeņingradas, 2. un 3. Baltijas frontu karaspēks, un atbrīvotu Igauniju un Latviju.

10. jūlija rītā 2. Baltijas frontes karaspēka trieciena rezultātā vācu aizsardzības līnija tika pārrauta. Mūsu karavīri virzījās uz Rēzekni un Daugavpili, un 16. jūlijā ienāca Latvijas teritorijā. Dzimtajā zemē ienāca arī 130. latviešu strēlnieku korpuss, ko komandēja ģenerālleitnants Brantkalns.

Mūsu karaspēka virzīšanos uz priekšu atbalstīja trīs latviešu partizānu brigādes, kuras komandēja P. Ratiņš, V. Samsons un O. Oškalns, kā arī četras atsevišķās partizānu vienības.

28. strēlnieku divīzija, kuru komandēja ģenerālis V. Fjodorovs, pēc Polockas atbrīvošanas 4. armijas sastāvā strauji virzījās uz rietumiem gar Daugavas labo krastu un jau 24. jūlijā sāka vācu aizsardzības līnijas pārraušanu Malinavas (Maļinovkas) austrumu pusē. Ieņēmuši Malinavu, 235. un 144. strēlnieku pulki veiksmīgi virzījās uz rietumiem un ieņēma Bernaku un Zaļumu stacijas. Vācieši, aviācijas un tanku atbalstīti, uzsāka pretuzbrukumu. Tas tika veiksmīgi atvairīts. Dienas nogalē šaurā iecirknī divīzija dziļi ielauzās pretinieka aizsardzības pozīcijās. Uzbrukums turpinājās arī naktī. Pulksten trijos un trīsdesmit minūtēs 235. strēlnieku pulks ieņēma Līksnas, bet 144. strēlnieku pulks — Vaboles staciju, 88. strēlnieku pulks ieņēma Kļeckus.

25. jūlija rītausmā pretinieka aviācija bombardēja mūsu pozīcijas. Pulksten vienpadsmitos 235. strēlnieku pulks ieņēma Žvirincus un izgāja Daugavas austrumu krastā. Vāciešu atkāpšanās ceļš no Daugavpils uz Rīgu bija nogriezts.

Mūsu stāvoklis sarežģījās, jo vācieši sedza pāreju pie Malinavas. 130. latviešu strēlnieku korpusa daļas pāreju paplašināja, uzlabojās apgāde ar pārtiku un munīciju.

27. jūlijā tika atbrīvota Rēzekne un Daugavpils. Nakts aizsegā divīzija pārgāja uzbrukumā un ar kaujām ieņēma Somogoļu, Varkavnesi, Aizpurišķus, Buivišus, Jersiku. Milzīgu palīdzību divīzijai sniedza O. Oškalna 3. latviešu brigādes partizāni.

Divīzijas uzbrukumu sarežģīja tas, ka uzbrūkošās 1. Baltijas frontes daļas gar Daugavas kreiso krastu atpalika par 4—5 kilometriem, kas vāciešiem deva iespēju ar artilēriju no kreisā krasta apšaudīt mūsu uzbrūkošās daļas. Neskatoties uz to, kā arī uz nemitīgiem vāciešu pretuzbrukumiem, mūsu uzbrukums noritēja veiksmīgi.

Taču Līvānu ziemeļu pusē sākās sīvas kaujas. Salaužot vāciešu pretošanos, divīzija kopā ar 130. latviešu strēlnieku korpusu 8. augustā atbrīvoja Krustpils staciju.

Ilgajās un smagajās cīņās divīzijas karavīri parādīja vīrišķību un drošsirdību. 1944. gada 9. augustā divīzija apbalvota ar Sarkanā Karoga ordeni.

Veiksmīgi norisinājās kaujas Ļeņingradas, 2. un 3. Baltijas frontēs. 10. oktobrī 1. Baltijas fronte izgāja pie Baltijas jūras, bet 13. oktobrī atbrīvoja Rīgu.

Vācieši sīvi pretojās. Viņi centās noturēt Baltiju. Fašisti īstenoja Baltijas kolonizācijas plānu, lietuviešu, latviešu un igauņu pārvācošanas politiku. Okupācijas laikā hitleriešu bendes Lietuvā iznīcināja 700 tūkstošus cilvēku, Latvijā — 314 tūkstošus cilvēku, Igaunijā — 125 tūkstošus cilvēku.

I. OSTROVSKIS,
28. strēlnieku divīzijas veterāns

Mazāk vienaldzības

Ikvienam dzīvam organismam, lai tas varētu dzīvot, ir nepieciešams, lai normāli funkcionētu visi tā organi, lai būtu svaiga gaisa un svaigu asiņu piepludums.

Tads dzīvs organisms ir arī mūsu pilsēta Preiļi. Pilsētas sēja sākusi veidoties jau sen, bet, lai tā izskatītos jauna un skaista, to vajag pastāvīgi kopt.

Preiļu pilsētai cauri tek upīte, ko sauc par Preiļupīti. Pirms pilsētas, cietes rūpnīcas rajonā Preiļupīte sadalas divas daļas: viena daļa aiztek gar siera rūpnīcu un linu fabriku, bet otra daļa tek caur pilsētas parku, piepildot ar svaigu ūdeni parka un dzirnavu dīķus.

Lai regulētu ūdens tecējumu pa abām šīs upītes attekām, to savienojuma vietā cietes rūpnīcas rajona bija iekārtots dambis. Tas lika Preiļupītes ūdeņiem tecēt uz pilsētas parku.

Tagad šis dambis ir nojaukts. Līdz ar to Preiļupītes ūdens aiztek pa upītes nozarojumu uz siera rūpnīcu un linu fabriku, un Preiļu pilsētas parka dīķos svaigs ūdens neietek. Neraugoties uz to, ka Preiļupītes ūdens caurtece ir diezgan liela, pa nozarojumu uz parka dīķiem tek tikai «Lauktehnikas» notekūdeņi. To ļoti labi var redzēt pie «Lauktehnikas» teritorijā esoša veikala «Laigale».

Preiļu pilsētas parka un dzirnavu dīķu ūdeņi ir parklājušies ar zaļu zaļu segu. Var uzdot pat mīklu: kur vēl ir tādas ūdenskrātuves, kur ūdensputni var staigāt pa ūdens virsu?

Tā ka slūžas ir ne visai noturīgas, laiž cauri ūdeni, parka dīķis izžūst, tanī esošais ūdens izdala ne visai patīkamu smaku, bet dīķī dzīvojošas mežapīles staigā pa ūdenszāļu segu, jo peldēties tām nav kur. Ar zāļu segu pāraug arī dzirnavu dīķis, kurā senāk pilsētas iedzīvotāji karstajās vasaras dienās peldējās. Arī tagad reizēm dīķī plunčājas bērni. Bet kādā izskatā viņi izlien no ūdens! Visi aplipuši ar ūdenszālēm.

Pilsētas parka un dzirnavu dīķiem vajadzīgs svaiga ūdens pieplūdums. Lai tas notiktu, jāatjauno dambis, kurš bija upītes sazarojuma vietā, vai arī tur jāuzceļ slūžas.

Vai tad mūsu pilsētas izskats un cilvēku labklājība nevienam nerūp? Šo darbu veikšana nebūtu pārāk grūti izdarāma Preiļupītes krastu iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Arī izmaksas par šo darbu veikšanu nebūtu lielas. Velak tās daudzkārt atmaksātos. Vajadzīgs tikai nedaudz gribas un organizētības. Uzskatu, ka arī Preiļu pilsētas izpildkomitejai nevajadzētu būt tik vienaldzīgai pret savas pilsētas izskatu un labiekārtošanu. Vispār — mazāk vienaldzības un vairāk iniciatīvas, un mūsu pilsēta izskatīsies daudz skaistāka un patīkamāka. Arī mums pašiem vairāk jāsargā sava pilsēta. Daudz tai nodarām pari ar postīšanu. Kaut kādi ļaundari šī gada pavasarī ir sapostījuši dzirnavu dīķa slūžas, kuras atrodas uz Daugavpils ielas. Ar metāla lauzni vai lielu āmuru bija izsists caurums slūžu betonā, un pa to plūda projām ūdens. Tā līmenis dīķī strauji kritās. Tikai pateicoties entuziastiem, betonā izsistais caurums ir kaut kā pielapīts. Ūdens aizplūst mazāk. Ļaundari ir sabojājuši arī slūžu celiņa margas, ar kaut kādu metāla priekšmetu tās salokot.

Vēlreiz — mazāk vienaldzības, vairāk iniciatīvas un saudzības, un mūsu pilsēta būs skaistāka un patīkamāka, un nebūs jākaunās uzņemt ciemiņus.

A. LOGINS

Preiļos

(Publicēšanas gadījumā honorāru novēlu Latvijas Kultūras fondam.)

Pēc publicēšanas laikrakstā

Ir jautājumi

27. jūnijā laikrakstā «Ļeņina Karogs» bija publicēti jautājumi, kas saistīti ar ekoloģisko situāciju, Līvānu uzņēmumiem. Konkrēti, būvmateriālu un konstrukciju kombinātam bija uzdots jautājums: kur un kāda veidā tiek realizēti galvaniskā iecirkņa atkritumi?

Redakcija saņēma atbildi, ko parakstījis kombināta galvenais inženieris A. Dalka.

1987. gada beigās kombinātā bija pabeigti galvaniskā seguma iecirkņa celtniecības un montāžas darbi. 1988. gada sākumā veica iedarbināšanas un noregulēšanas darbus.

Cinkošanas līnijas darba procesā notiek nepārtraukta piesārņotā ūdens noliešana no skalošanas vannām. Ūdens tiek novadīts notekūdeņu neitralizētājā, kur notiek ūdens neitralizācija. Nostāvējušies notekūdeņi tiek pārbaudīti uz kaitīgo jonu saturu Zn un Fe**. Periodā no 1988. gada maija līdz 1989. gada jūnijam kaitīgo jonu saturs nepārsniedz pieļaujamās normas (Celtniecības normas un noteikumi II-32-74). Tad ūdens iziet caur grants filtru un notek lietus kanalizācijā.**

Tehnoloģiskā shēma neļauj nonākt piesārņotajiem ūdeņiem kanalizācijā, apejot neitralizāciju un filtru.

1988. gada septembrī Daugavpils zonālajai Valsts ūdens inspekcijai bija nosūtīts galvaniskā iecirkņa mehāniskā ceha tehnoloģijas apraksts.

Katru dienu Valsts ūdens inspekcijai tiek nosūtīti ķīmisko paraugu rezultāti, lai noteiktu kaitīgo elementu saturu ūdenī.

Neitralizētāja darba procesā tā dibenā nogulsnējas sārņi, kas satur kaitīgas vielas. Nogulsnēm teoretiski jābūt paglabātām tam speciāli domātās vietās. Taču jautājums par paglabāšanas vietu nav izlemts.

1988. gada jūnijā rajona sanitāri epidemioloģiskās stacijas galvenajam ārstam bija nosūtīta vēstule ar lūgumu izlemt jautājumu par nogulšņu paglabāšanu, kas satur kaitīgas vielas. 1988. gada augustā sanitāri epidemioloģiskā stacija Līvānu būvmateriālu un konstrukciju kombinātam rekomendēja krāt un glabāt nogulsnes tilpnēs uzņēmuma teritorijā, ko mēs arī visu laiku darām.

No brīža, kad tika palaists galvaniskais iecirknis, nogulsnes uz izgāztuvi izvestas netika. Pašlaik nogulsnes tiek ievadītas kieģeļu masā. Koloīdās ķīmijas un ūdens ķīmijas akadēmiskais institūts ir devis slēdzienu, ka galvanisko atkritumu ievadīšana kieģeļu sihtā ir nekaitīga. Kieģeļu apdedzināšanas laikā kaitīgā metāla hidroksīdi sairst par nekaitīgām vielām.

Skābais lietus

Kas ir skābais lietus?

Skābais lietus ir nokrišņi, kas izveidojas no rūpnieciskiem piesārņojumiem. Skābais lietus var būt pskābets dabisks lietus, vai arī sausi nogulšņi. Šo piesārņojumu cēloņi ir fosiliju degvielu dedzināšana un satiksmes līdzekļu izplūdes. Skābais lietus bojā mežus, augus, labību, ezerus, upes, gruntsūdeņus un celtnes. Jau pagājušā gadsimteņa beigās skābais lietus sāka Eiropā lit.

No kurienes nāk skābais lietus?

«Atrisinājums piesārņošanai ir atšķaidīšana». Skābais lietus ir sekas šim maldīgam lozungam.

Pēdejos 30 gados metālu, ogļu, naftu un citas rūpnīcas cēla sevišķi augstus skursteņus, lai izplūdes nepiesārņotu tiešo apkārtejo vidi. Sajā situācijā stiprie vēji aizpūš šīs fosiliju degvielu izlaides — sēra dioksīdu (SO_2) un slāpekļa dioksīdu (NO_2) — pa lieliem attālumiem. Gaisā SO_2 un NO_2 reaģē ar ūdens tvaikiem, kļūstot par sērskābi un slāpekļskābi, un uzkrīt zemei ar lietu vai sniegu.

Ko skābais lietus padara?

Skābais lietus ir saindējis 22,2 procentus no Zviedrijas ezeriem, bet nonāvējis 4,4 procentus.

Norvēģijas dienvidu puse 80 procenti no ezeriem ir nomirušī vai gandrīz nomirušī. Norvēģija ir arī piedzīvojusi skābo lietu, kas ir nokritis kā melna pleve.

Gruntsūdens arī var kļūt apskābets. Šāda piesārņošana var radīt koroziju alumīnija katlos, smirdošu ūdeni, berniem — caureju. Vistas, kas ir dzerušas apskābetu gruntsūdeni, izdej olas ar ļoti plānām čaumalām. Zviedrijā apmēram 18 procentos no granīta iezi ieraktam akam ir apskābets gruntsūdens.

VFR petnieki ir nolēmuši, ka skābais lietus ir galvenais celonis meža nāvei. Skābais lietus ir bojājis 52 procentus no Rietumvācijas mežiem. SO_2 vājina koku pretestību pret kukaiņiem.

Austrumeiropā zemes ķīmiskais sastāvs mainās skābā lietus dēļ. Milzīgi apgabali Čehoslovakijā, Ercgebirges kalnos ir kļuvuši līdzīgi tuksnesim. Šī zeme vairs nav pat spējīga uzturēt mežu.

Ļoti piesārņotajā Polijas Silēzijas rūpnieciskajā rajonā skābes nogulšņi sagraužot dzelzceļa sliedes.

Skābais lietus iegraužas un bojā izcilus monumentus un arhitektūru Atēnās, Krakovā, Ķelnē un citur.

Kā skābais lietus to padara?

Skābais lietus pats par sevi smagi nebojā organismus — tas faktiski veicina nāvējošu ūdens ķīmiju. Smago metālu (piemēram, dzīvsudraba, alumīnija, mangāna, svina, cinka) vispārējais indīgums palielinās apskābetā ūdenī. Šinī situācijā organiskā viela mirst, un organisko vielu trūkums pasliktina apskābēšanu.

Skābuma «pulss» ūdeņos un zemē notiek, kad skābi nokrišņi vai kustošs sniegs ātrā tempā un lielā tilpumā nomāc ūdens vai zemes spēja neitralizēt vai uzsūkt skābi.

Skābais lietus arī no zemes izsūc kalciju, magneziju un kāliju, kas ir ļoti svarīgas barības vielas dažādiem augiem. Šie augi tad mēģina uzsūkt barību vēl no zemes. Ar laiku zeme kļūst neauglīga un augi sāk mirt.

Vai ir dabiska aizsardzība pret skābo lietu?

Vispārīgi, sārmainām zemēm un ezeriem, kuriem gultnes sastāv no kaļķakmeņa vai smilšakmeņa, ir augstāka pretestība pret skābo lietu.

Toties bufera jauda pret skābo lietu ir ļoti samazināta ezeriem un zemēm, kuri atrodas virs plānām ledāja morēnām vai biezām granīta iežu plāksnēm.

Kā iznīcināt skābo lietu un tā sekas?

Lai uz īsu laiku novērstu skābo lietu bojājumus, dažas Rietumu valstis, kā arī PSRS ir izplatījušas kaļķi pa ezeriem un mežiem.

Skuju koku apmēslošana ar zināmiem minerāliem (piemēram, ar kalciju, magneziju, kāliju, cinku un mangānu) atdzīvina ataugšanu. Šī metode vienīgi iedarbojas mežos, kur koki ļoti cieš no barības vielu trūkuma.

Vairākas rūpnīcas izlieto speciālu «berzēju», lai attīrītu nāvējošas gazes (piemēram, SO_2) no skursteņu izlaidēm.

Beigu beigas vienīgais patiešām sekmīgais veids, kā iznīcināt skābo lietu, ir stingri ierobežot atmosférā izlaisto SO_2 un NO_2 daudzumu. Tādēļ ļoti svarīga ir starptautiskā sadarbība, lai Eiropā un citur apstādinātu skābo lietu bojājumus.

Vislielākie piesārņotāji ir lielās spēkstacijas, kas izmanto fosiliju degvielas. Eiropas Kopvalstīs ir ieteikušas atsvinotā benzīna lietošanu un katalitisko konvertu (kas attīra indīgo vielu) jebūvēšanu visos jaunos automobiļos līdz 1995. gadam.

Skābais lietus Padomju Savienībā

Katru gadu apmēram 110 miljonu tonnu SO_2 nosēžas Eiropā un Ziemeļamerikā. PSRS skaitas kā viens no vislielākajiem piesārņotājiem. Dati par NO_2 izplūdi PSRS nav pieejami, bet no Padomju Savienības izplūst 7 922 000 tonnu SO_2 (daudz vairāk kā jebkurai citai valstij), nemaz nerunājot par nezināmo daudzumu skābo vielu, kas paliek PSRS robežās.

(Pārpublicēts no Vides aizsardzības kluba Sabiles. Viņa kalna nodaļas izdevuma «Zaļā lapa»)

Daba un mēs

Černobiļa, Krievijas zona

Daudzi stingras kontroles zona dzīvojošie cilvēki šajos trijos gados ir iegādājušies mājlopus, lai gan oficiali tas ir aizliegts. Šajā zona Jalovku ciema iedzīvotāja Praskovja Cigankova (attēlā) tur gan govi, gan sivēnus, gan citus mājdzīvniekus. Dzīve dara savu.

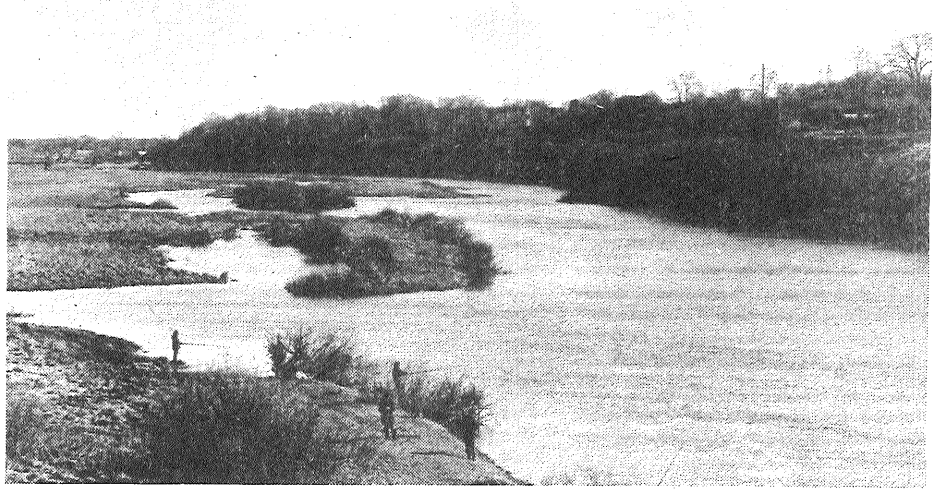

Visas Krasnogorskas rajona ūdenskrātuves un upes zivju ķeršana aizliegta, jo zivis ir stipri saindētas. Taču makšķernieki neievero aizliegumu.

Černobiļas negaiss daļēji skāra arī dažus Krievijas rietumu rajonus. Brjanskas apgabalā radioaktīvā piesārņojuma zonā nokļuva 5,5 tūkstoši kvadrātkilometru teritorijas, kuru apdzīvo 280 tūkstoši cilvēku.

Brjanska nepalika viena aci pret aci ar šo nelaimi. No daudziem Krievijas apgabaliem ar saviem materiāliem ieradās celtnieki. Ar viņu līdzdalību uzbūvētas mājas pārbraucējiem no iznīcinātajiem ciematiem, ierīkoti desmiti kilometru asfaltētu ceļu. Lielu darbu apdzīvoto vietu dezaktivācijā paveica civilās aizsardzības formējumi. PSRS Veselības aizsardzības ministrija jau pirmajās dienās pēc avārijas nosūtīja uz apgabalu radioloģijas un rentgenoloģijas speciālistus, vairāk nekā četri simti ārstu.

Par iedarbīgu pasākumu, kas novērstu patstāvīgas un stingras kontroles zonās dzīvojošo cilvēku iekšējo apstarošanos, kļuva valdības lēmums par iedzīvotāju apgādi ar tīriem pārtikas produktiem.

— Ja spriež kopumā par republikas uzmanību pret mūsu nelaimēm un vajadzībām, — saka partijas Krasnogorskas rajona komitejas pirmais sekretārs, — tad jūtams ievērojams kritums. Mums ārkārtīgi maz materiālu tiek iedalīts ceļu un dzīvokļu celtniecībai. Kolhoziem un padomju saimniecībām ārkārtīgi trūkst importa plaujmašīnu, kas ļautu iegūt tīru lopbarību sabiedriskajam ganāmpulkam. Apbrīnojami, ka līdz pat šim laikam saimniecībās nav neviena traktora vai kombaina ar hermētisku kabīni. Neskatoties uz to, ka sakarā ar piesārņojumu samazinājies aramzemes daudzums, rajonam nav pārskatīti lauksaimniecības produkcijas piegādes plāni. Mēs izjūtam lielas grūtības produkcijas realizēšanā.

Šie ļoti pamatotie pārmetumi papildina jau daudzās iedzīvotāju sūdzības. Piesārņotajos rajonos tiek būvētas un projektētas mājas bez ūdensvada, kanalizācijas un citām labierīcībām. Nopietnas pretenzijas ir pret tirdzniecības organizāciju. Dzīvošanai radioaktīva piesārņojuma apstākļos ir nepieciešama nepārtraukta apgāde ar augsti vitaminizētiem produktiem, mazgāšanas līdzekļiem. Diemžēl Černobiļas sekas pārvarošajam Brjanskas apgabalam nav nekādas prioritātes šo produktu un rūpniecības preču saņemšanā.

Arhīvi prasa uzmanību un rūpes

PAGĀJUŠĀ gadā nogalē tika izveidota Maskavas pilsētas arhīvu apvienība — pirmā mūsu valstī. Tajā iekļāvās trīs centrālie galvaspilsētas valsts arhīvi, zinātniskā izziņu bibliotēka un ražošanas dienesti: mikrofilmēšanas laboratorija un iestāžu dokumentu apstrādes nodaļa.

Pašlaik šajā arhīvu apvienībā glabājas vairāk nekā četri miljoni lietu un vairāk nekā 50 tūkstoši unikālu grāmatu.

Visa arhīvu darba pamatā likta saudzīga attieksme pret dokumentiem. Lietas glabājas speciālās noliktavās ar kondicionētu gaisu. Senākie dokumenti tiek atjaunoti, bet sevišķi vērtīgie uzņemti mikrofilmās.

Vēstures liecību glabātava aizvien biežāk kļūst par izziņu un propagandas centru, paplašinās starptautiskie kontakti, arhīvs veic arī pilsoņu tiesisko apkalpošanu, jo no tā dažreiz ir atkarīga ļoti svarīga jautājuma atrisināšana.

Arhīvā pastāvīgi ieplūst iestāžu dokumenti, kā arī dokumenti no personīgajiem fondiem, ar kuru palīdzību atjaunota ne viena vien vēsturiska patiesība, īpaši par 30 — 40. gadu traģisko posmu.

Taču arhīvā jau sen kļuvis par šauru, bet jaunas ēkas celt neviens nesteidzas. Viens no iemesliem — «atlikuma princips». Būtība arī viss arhīvu tehniskais aprīkojums pašos pamatos atjaunināms. Par skaitļošanas tehnikas izmantošanu arhīvos, to nodrošināšanu ar mūsdienīgu kino, foto un videotehniku, skaņu ierakstu aparatūru, televīzijas kontroles iekārtām (daudz kas no tā jau ir ārzemēs) pie mums pagaidām nav domāts. Rodas arī cita problēma: kur kādus materiālus glabāt. Viss tas prasa risinājumu.

Uzbangojusī interese par vēstures notikumiem jāapstiprina ar rūpēm par arhīviem.

ATTĒLĀ: «Pirmās vagas svētki Staļina vārdā nosauktajā kolhozā Ostankinas apkārtnē. Maskava, 1930. gada 24. aprīlī». Autors nav zināms. Attēls glabājas arhīvā. TASS fotohronika

Redaktora v. L. ZENKEVIČA

Bibliotēkā — jauno grāmatu diena

Serijā «Publicists un laiks» iznākusi žurnālistes G. Strautmanes grāmata **«Taciņas zālienā»**. Publicistiku caurvij autores pārliecība par rakstīta un runāta vārda spēku un nozīmi sabiedriskās domas veidošanā, un tāpēc viņas rakstu liela daļa veltīta tikumiskās pilnveidošanas jautājumiem. Autores novērotās šķietami necilās sadzīves epizodes vedina uz plašākām pārdomām par cilvēka atbildību sabiedrības priekšā, par viņa pašcieņas saglabāšanas nozīmi, par varonības jēdziena dažādo izpratni u. c.

Raksturojot republikas ekonomisko dzīvi, autore, ekonomisko zinātņu kandidāte R. Garleja grāmatā **«Ekonomists un ekonomika»** nosaka ekonomista reālo vietu sabiedriskajā ražošanā, viņa uzdevumus un lomu tautsaimnieciskо gala rezultātu sasniegšanā, realizējot pārvaldes funkciju saimnieciskajā mehānismā.

Sērijā «Sargāt savu tēvu zemi» iznākusi V. Šteina grāmata **«Snaiperis»**, kas stāsta par vienu no izcilākajiem Lielā Tēvijas kara snaiperiem, ar kuru lepojās visa 43. gvardes latviešu strēlnieku divīzija, par Padomju Savienības Varoni Jāni Vilhelmu.

1946. — 1948. gadā Tālo Austrumu Starptautiskais kara tribunāls, ko nodibināja vienpadsmit pret Japānu karojušās valstis, Tokijā tiesāja galvenos japāņu kara noziedzniekus — valdības, armijas un flotes vadītājus. Tieši šim notikumam veltīta bijušā PSRS Augstākās tiesas priekšsēdētāja Sociālistiskā Darba Varoņa L. Smirnova un žurnālista, starptautisko notikumu komentētāja J. Zaiceva grāmata **«Tiesa Tokijā»**.

Sērija «Apvārsnis» iznākusi amerikāņu zinātnieka Olda Leopolda grāmata **«Smilšu grāfistes kalendārs»**. O. Leopolds ir viens no ekoloģijas zinātnes pamatlicējiem, savā grāmatā viņš apkopojis savus ilggadējos novērojumus par dabu un tās norisēm gan savā fermā Viskonsinas štatā, gan citos ASV apvidos. Stāstījumu caurvij pārdomas par cilvēka vietu sarežģītajā un trauslajā dabas saišu sistēmā, par dabas un cilvēka attiecību vēsturi.

Pazīstamais zinātnieks Kaspars Bušs grāmatā **«Meža ekosistēmas»** lasītājus iepazīstina ar mežsaimniecības pamatatziņām. Mežs ir dižs dzīvās dabas veidojums. Lielu organisko masu tajā ražo un uzkrāj ne vien koki, bet arī visi augi, dzīvnieki un sīkbūtnes. Dažādas ar eksistences vidi saistītas populācijas veido īpatnējas dabas saimniecības — ekosistēmas, kas spēj pašas sevi regulēt un pielāgoties vides apstākļu pārmaiņām. Tautsaimniecības intereses prasa ne tikai saglabāt visas meža aizsargājošās un sociālās funkcijas, bet arī paaugstināt koksnes un citas produkcijas iznākumu.

Krājuma «Daiļdārzniecība» 15. laidienā **«Apstādījumu un dārzu krāšņumaugi»** publicēti LPSR ZA Botāniskā dārza zinātnisko līdzstrādnieku pētījumi, kā arī republikas puķkopju un selekcionāru sasniegumi āra krāšņumaugu audzēšanā.

Z. Vīksnes grāmatā **«Truškopja rokasgrāmata»** raksturotas trušu audzēšanas šķirnes, audzēšanas metodes, bonitēšana, trušu izlase un novērtēšana. Saskaņā ar jaunākajām zinātnes atziņām apskatīta trušu turēšanas tehnoloģija. Doti ieteikumi barības bāzes organizēšanā, barības līdzekļu izvēlē un trušu ēdināšanā, dotas optimālas barības devas.

S. Vieses grāmata **«Pie slieksņa, pie avota»** iepazīstina lasītājus ar latviešu rakstnieku memoriālajiem muzejiem. Tajā ievietotas nelielas esejas un fotoilustrācijas, no kurām lasītājs gūst priekšstatu par rakstnieku personībām un ievērojamākajiem daiļrades posmiem ciešā saistībā ar viņu dzīves vietām.

V. Bērziņas grāmata **«Tautas dziesmas gājums»** papildinās lasītāju zināšanas par latviešu muzikālo folkloru. Priekšplānā izvirzīti tautasdziesmu vēsturiskie likteņi — tās attīstība gadsimtu gaitā. Plašāk stāstīts par latviešu folkloristu — Cimzes, Jurjānu Andreja, Melngaiļa, Graubiņa — darbu.

Latviešu rakstnieka A. Kļaviņa kārtējais stāstu krājums **«Mans nams»** atklāj lielas pilsētas parastas dzīvojamās mājas iemītnieku likteņus. Šie sākotnēji svešie cilvēki ikdienas un ārkārtējās situācijās iepazīst cits citu, saprot, ka svarīgi saglabāt cilvēcību un savstarpējo cieņu.

Serijā «Pirmā grāmata» iznākusi J. Lejiņa grāmata **«Mūsu stacija»**. Astoņos stāstos, kas jau publicēti periodikā, reljefā, skaidrās un tiešās valodas tēlojumā risina aktuālas problēmas — pusaudžu attiecību sarežģītību, mūsu tautas etisko vērtību noturību, laikmeta traģismu cilvēkos, no jauna godu pacelot visaugstāk — gan cilvēka, gan visas tautas godu.

M. Melgalvs. **«Sarmotais ugunskurs»**. Dzejnieka asociatīvās varsmas arī jaunajā — trešajā krājumā ir izteikti savdabīgas un spilgtas. Tam raksturīgs domas un izteiksmes svaigums, kopts ritms un frāzes muzikalitāte. Dzejnieks raksta galvenokārt jaunatnei, dziļi izjūt tās problēmas un noskaņas.

Dzejnieks J. Baltvilks savā jaunajā dzejas grāmatā **«Sniegam nav izvēles»** pasaules nozīmīgos un arī šķietami nenozīmīgos notikumus skata ciešā vienotībā, meklē parādību cēloņsakarības.

Pazīstamā lietuviešu prozaiķa, Ļeņina prēmijas laureāta Jona Avižus romānā **«Degumi»** parādītas pārmaiņas, kas noris Lietuvas laukos. Tajā īpaši akcentētas mūsdienu garīgās un kultūras dzīves problēmas. Romāna centrā — Giriņu ģimene, rajona komitejas sekretāra Daniela Giriņa dzīve. Lietuvā šī grāmata atzīta par gada populārāko grāmatu.

L. Feihtvangers. **«Apsolītā zeme»**. Triloģijas pēdējā daļā ievērojamais vācu rakstnieks parāda, kā vēsturnieks un pasaules pilsonības idejas aizstāvis Josefs Flāvijs, redzēdams, ka Roma izvēršas par netaisnības un varmācības valsti, kļūst par dedzīgu savas tautas aizstāvi un ziedo tās dēļ dzīvību.

Pazīstamais amerikāņu rakstnieks R. Kraitons romānu **«Kameroni»** veltījis ogļraču dzīvei un viņu cīņai par savām tiesībām. Galvenais varonis ir spēcīga personība, kas pat visgrūtākajos apstākļos paliek cilvēks šī vārda visaugstākajā nozīmē un ar savu lepno spītu un uzdrīkstēšanos, taisnības apziņas vadīts, panāk šķietami neiespējamo.

Šemu mūsdienu rakstnieces Ēvas Tikas romāns **«Klusā vasara»** sarakstīts skandināvu literatūrai raksturīgajā un mūsu lasītājiem tuvā manierē, rimti apskatot norises cilvēkā un dabā. Pēc vecākā dēla traģiskās bojāejas ģimenē viss pārmainās. Klusā pavasara un vasaras gaitā cilvēki cenšas atrast ceļu līdz savai un tuvinieku sirdīm.

Dažādu mīklainu notikumu pārbagātajā Ježija Glovacka romānā **«Valdnieces Nofretetes testaments»** darbība risinās gan Varšavā, gan tālajā Ēģiptē, uz kurieni dodas milicijas kapteinis Andžejs Vojnors, lai noskaidrotu slavenā poļu arheologa profesora Sulimas negaidītās nāves cēloņus. Ēģiptē kapteinis un profesora meita Eva kļūst par pārsteidzošu un dažbrīd pat bīstamu notikumu līdzdalībniekiem, jo atšifrēt Nofretetes novēlējumu vēlas ne tikai poļu arheologi, bet arī noslēpumainais Zelta Ramzess un viņa ļaudis.

I. BATARĀGA,
rajona centrālās bibliotēkas vecākā bibliogrāfe

Sludinājumi Līdzjūtības

JĒKABPILS RAJONA SAUKAS LAUKSAIMNIECĪBAS SKOLA

aicina absolventus un bijušos darbiniekus **uz salidojumu 26. augustā plkst. 16.00.**

Darbosies pasūtījumu galds.

---

30. jūlijā plkst. 21.00 Preiļu estrādē spēlēs grupa

«OPUS—PRO».

Piedalās: I. Latkovskis («Atmoda») un N. Beļskis («Mikrofons-89»).

MAINA dzīvokli Līvānos (36 m^2) ar daļējām ērtībām pret dzīvokli Preiļos. Tālruņi: 41460, 43877.

MAINA labiekārtotu trīsistabu dzīvokli Līvānos pret divistabu un vienistabas dzīvokļiem ar ērtībām. Zvanīt vakarā pa tālruni: 43243.

PĀRDOD remontējamu VAZ-2103. Zvanīt 15259 pēc plkst. 21.00.

RAJONA JAUNIZVEIDOTO ZEMNIEKU SAIMNIECĪBU ĪPAŠNIEKU ZINĀŠANAI

4. augustā plkst. 11.00 notiks izpildkomitejas zālē notiks rajona jaunizveidoto zemnieku saimniecību īpašnieku sanāksme par sociālās apdrošināšanas jautājumiem.

Arodbiedrības Preiļu rajona komiteja

Rušonas ciema padomes izpildkomiteja dara zināmu, ka MIRUŠO ATCERES DIENAS ciema kapsētās tiks rīkotas 27. augustā:

Zagatu kapos plkst. 10.00,
Ondzuļu kapos plkst. 11.00,
Eikšas kapos plkst. 12.00,
Zolvas kapos plkst. 13.30,
Kristapiņu kapos plkst. 15.30,
Rutuļu kapos plkst. 17.00.

Lūdzam uzkopt kapus.

Kapusvētki Zagatu kapos 13. augustā plkst. 15.00.

Kapu uzkopšanas talka Zagatu kapos 5. augustā plkst. 10.00.

Rušonas ciema izpildkomiteja

---

29. jūlijā plkst. 19.00 Preiļu estrādē **jauna nenopietni satīriska programma**

«IELŪDZ ŽANIS EZĪTIS».

Programmā: Gabaliņi iz dzīves, dziesmas ar V. Artava tekstiem.

Piedalās satīriķis Žanis Ezītis dabīgā lielumā, Jelgavas rajona kolhoza «Draudzība» ansamblis «Emburgas zēni».

Lūdzam pieteikties tautas izglītības nodaļā no 31.07.89. līdz 5.08.89. personīgi vai pa telefonu 22994 to bērnu vecākus, kas **VĒLAS IEVIETOT BĒRNUS SIERA RŪPNĪCAS JAUNCEĻAMAJĀ BĒRNUDĀRZĀ.**

Preiļu rajona TIN

PREIĻU RAJONA PATĒRĒTĀJU BIEDRĪBU SAVIENĪBAS SAGĀDES UN RAŽOŠANAS APVIENĪBA

iepērk no iedzīvotājiem **bekona cūkgaļu — 3,80 rubļi par vienu kilogramu un trekno cūkgaļu — 3,40 rubļi par vienu kilogramu.**

Lēks saulīte citu rītu
Druvas, silus apraudzīt.
Tu gulēsi mūža miegu
Baltos smilšu palagos.
(T. dz.)

Skumju brīdī sērojam kopā ar Venerandu Priževoiti, **BRĀLI** Ādamu smiltājā izvadot.

Vidsmuižas folkloras kopas dalībnieces

Dalām bēdu smagumu ar Antonu Caicu, **TĒVU** smiltājā izvadot.

LKP Preiļu rajona komitejas darbinieki

LEŅINA KAROGS

MŪSU ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

REDAKCIJAS TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 21769, agrorūpnieciskā kompleksa, sporta, skolu un jaunatnes dzīves nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, foto korespondents — 22203, korektori, grāmatvedība, uzziņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpilī, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Zvaigzne» (Rīgā, M. Gorkija ielā 105). Viena nos. iespiedloksne. Ofsetiespiedums.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Прейльского районного комитета КП Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке.

Metiens 14 174 eksemplāri (latviešu valodā — 9 935 eks., krievu valodā — 4 239 eks.).

Indekss 68169.

Pas. 979.